

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Sensus varius S. Scripturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

authoritas D. Augustini, quippe ipsorum SS. Pontifici Conciliorum, Scholarum, sapientium acclamationibus celebrata. Quæ de SS. PP. autoritate dixi, proportionem servatâ, & in gradu inferiori ad auctoritatem quoque Theologorum & S. Script. Interpretum sunt accommodanda.

5. **CONCLUSIO III.** *Ratio naturalis, historia humana tam Ecclesiastica, quam profana, nec non auctoritas Philosophorum sunt loci solum extranei: quia nec continent auctoritatem revelationis divinæ, nec in illa fundantur: nihilominus tamen deserviunt ad discursum Theologicum, partim scientificum, cum nempe ratio naturalis est evidens, & cum propositione revelata in ordine ad inferendam conclusionem Theologicam jungitur; partim probabilem, quando ratio non est evidens, sed probabilis tantum.*

Addit a. 47. jure merito Esparza, argumentum à pari cum aliis ut permolestem glorioso defendenti, sic penè sit inutile ad veritatem investigandam (ut enim paritas concludendi habeat efficaciam necesse erit superaddi ulteriorem rationem efficacem, quæ sit communis antecedenti & consequenti) alienum esse à Theologo, ut assuescat argumento à pari, eique fidat secundum se præcisè considerato, imò esse in super perniciosum, quando agitur immediatè de DEO, prout eleganter indicavit D. Greg. Naz. or. 1. de Theologia. *Valde, inquit, turpe est, nec turpe solum, sed etiam admodum sultum, & inane, ex humilibus ac terrenis rebus superarum simulacrum sumere, quòdque sicut ait, viventia in mortuis querere.* Similes textus ex D. Dionys. & Athanal. refert Esparza l. cit. In harum inutilium & nimio opere claudicantium paritatem censu numerandam semper existimavi illam paradoxam paritatem, quâ nonnulli Theologi evincere conantur positivum peccati formalis: Virtualis distinctio in divinis præstat, quod persona terminet productionem ad intra; non item natura: ergo eadem distinctio præstabit, quòd in formali peccati bonitas transcendentalis terminet divinam productionem ad extra, non item malitia identificata cum illa: nam quæ, oblecto, umbra paritatis ab ineffabili mysterio Trinitatis, & virtuali distinctione fundatâ in infinita perfectione, ad naturam abjectissimam & infinite imperfectam peccati? sed de hoc suo loco.

§. II

Sensus varius S. Script.

6. **Sensus S. Script.** universim est duplex; *litteralis, & mysticus.* Litteralis est, quem spiritus S. per voces immediatè intendit & significat; Mysticus, quem mediatè per voces intendit & significat. Cujus ratio in c. à S. Doctore traditur. Cum auctor S. Scr. Sit DEUS, potuit non tantum voces, sed etiam res per voces significatas accommodare ad significandum: prout accommodasse constat ex S. Script. ubi secundum Apostolum Heb. 7. lex vetus est figura legis novæ. Sed prior litteralis, & posterior est sensus mysticus: ergo constat, DEUM in S. Script. & litteralem & mysticum sensum intendisse.

Sensus litteralis dividitur in *proprium & figuratum, seu metaphoricum*, ad quem etiam commo-

dè reducitur parabolicus. Ille est, quem ex intentione spiritus S. verba immediatè in propria acceptione significant: iste, quem ex eadem spiritus S. intentione significant in impropria & translative acceptione uti cum dicitur: *Oculi Domini super justos.* Lij *Oculi* non oculos materiales quibus DEUS caret, sed specialem providentiam significat. Sensus Mysticus rursus tripliciter dividitur, in *allegoricum, anagogicum, & tropologicum.* Allegoricus, qui secundum Albertum M. *fidem edificat*, est, cum res immediatè significata in uno tempore militantis Ecclesiæ; significat mysterium aliquod fidei pro alio & sequenti tempore. Sic Apostolus Gal. 4. per duos filios Abrahami allegoricè significari dicit duo testamenta. Et sic totum vetus testamentum erat figura novi. Sic etiam per Lazari resurrectionem SS. PP. figuratam intelligunt justificationem peccatoris, per sessionem Christi super asinum & pullum ejus in Triumphali ingressu Hierosol. Matt. 21. intelligunt regnum Christi primò super veterem synagogam, deinde super gentilitatem. Sensus anagogicus *erigit spem*, & tunc est, quando res per voces significata ulterius significat aliquid pertinens ad vitam æternam, seu Ecclesiam triumphantem. Quo modo Apostolus Heb. 9. per ingressum Sacerdotis in sancta sanctorum intelligit significatum ingressum Christi in Cælum. Sensus tropologicus seu moralis, qui *fovet charitatem*, est, cum res & gesta significata per voces significant aliquid ad morum instructionem, & fovendam pietatem pertinens, quemadmodum illud Deut. 25. *Non alligabis os bovi trituranti* litteraliter de veris bovis intellectum, Apost. 1. Cor. 9. tropologicè intelligit de Concionatoribus, quibus debetur victus à populo. Idcirco communiter 4. enumerantur sensus S. Script. his versibus comprehensi:

Littera gesta docet, quid credas allegoria:

Moralis quid agas: quò tendas anagogia.

Ad sensum spirituales reducitur sensus accommodatus, in quo per quandam allusionem præter, non autem contra sensum à spiritu S. intentum verba S. Script. propter aliquam analogiam & similitudinem accommodantur & applicantur ad aliam significationem, quemadmodum Eccles. 44. de Noe dictum, *inventus est Justus*: &c. accommodatur ab Ecclesia in officio Confessoribus, qui sensus frequentissimus est in divino officio. PP. & Concionatoribus: non tamen est propriè & rigorosè inter S. Scr. sensus adnumerandus, hoc ipso quòd non sit ex intentione spiritus S. sed ex arbitrio & conceptu applicantis: unde nec facit locum Theologicum pro scientifico discursu. sed.

9. **Quæres primò.** Quinam ex prædictis sensibus & quandonam præsent Theologo firmum argumentum? Resp. ex quolibet sensu S. Scr. duci efficac argumentum, quandocunque certò constat sive per ipsam scripturam, sive per declarationem Ecclesiæ, talem sensum esse intentum à spiritu S. tunc enim etiam certum est, quòd ipsi competat divina, adeòque infallibilis auctoritas: ordinariè tamen & ut plurimum solus sensus litteralis efficac præbet argumentum, ut habet S. D. a. 10. cujus ratio est, quòd sensus litteralis ut

ut plurimum sit apertus, non item Mysticus & Spiritu-
 alis. Unde est illud D. Dionysij in ep. ad Ti-
 tum, *Theologia symbolica non est argumentativa.*

Porro toties in sensu proprio & literaliter sensu
 accipienda esse S. Scr. verba, quoties ex horum
 proprietate nullus sensus absurdus sequitur, regu-
 la est communis Theologorum tradita à D. Basilio
 homil. 9. in hexam. & D. Aug. de Genesi ad lit.
 l. 8. c. 1.

10. Quæres secundò. An sensus literalis vel spiri-
 tualis possit esse multiplex sub eadem littera? Resp.
 tam litteralem, quam spirituales posse esse multi-

plicem. Ratio est à S. D. tum hic, tum quòd
 7. a. 15. adducta, quia *author S. Scripture DEVS*
est, qui omnia suo intellectu comprehendit, adeo-
 que potest talia signa eligere, quibus plura tam lit-
 teraliter, quam spiritualiter significentur. Sic
 unica vox Jerusalem literaliter significat civitatem
 Palæstinæ, allegoricè Ecclesiam Christi, anago-
 gicè patriam Cælestem, tropologicè animam iusti.
 Sic integra ferè Cantica Cantorum amorem Chri-
 sti tum erga Ecclesiam, tum erga animam signifi-
 cant. Et hæc de prolegomenis Theologiæ.

DISPUTATIO II. DE EXISTENTIA D E I.

ARTICULUS I.

Utrum DEVM esse sit per se notum?

SUMMARI A.

1. Varietas sententiarum.
2. Propositio duplici modo per se nota.
3. Deum esse per se notum quo ad se & intellectum
 beatorum.
4. Quo ad nos tantum radicaliter, & presupposito
 discursu.
5. Auctoritates in speciem opposita.
6. Argumentum ex auctoritate S. Anselmi.
7. Patres tantum asserunt notitiam DEI nobis à
 natura insitam radicaliter.
8. Non necessario in hoc termino DEVS semper ap-
 prehenditur ens quo majus excogitari non
 potest.
9. Aliquando apprehenditur solum existentia signa-
 ta, non exercita.
10. An DEVM esse Trinum, sit per se notum?

§. I.

Sententia Doctoris Angelici.

1. Circa hanc quæstionem prima est sententia D.
 Bonavent. in 1. d. 8. a. 1. q. 2. Abulensis in
 c. 5. Ex. Alensis, Lyrani, quam etiam tuerentur de
 la Moneda, Isquierdo, Henr. à S. Ignatio, pro se
 allegantes complures SS. PP. inf. referendos: hanc
 propositionem *DEVS est*, esse simpliciter etiam
 quoad nos per se notam. Altera est Scoti in 2. dist. 2.
 q. 2. Omnem propositionem per se notam, etiam
 esse per se notam quoad nos: Et hanc propositionem
DEVS est esse per se notam respectu cuius-
 cunque intellectus terminos apprehendentis: Si
 verò existere prædicetur de aliquo conceptu, quem
 pro hoc statu formamus de DEO, sic ejusmodi pro-
 positionem nullo modo esse per se notam: Tertia
 Doctoris Angelici sententia est, hic a. 1. *DEVM*
esse, per se notum esse quoad se, non autem quoad
nos: quam amplectitur major pars Theologorum,
 Pro cuius explicatiōni capiti.

2. Notandum: quòd aliqua veritas seu propositio
 objectiva dicatur per se nota, in qua connexio ex-
 tremorum sine medii probantis indigentia per se
 ipsam innotescit.

Potest autem contingere, quòd aliqua propositio
 idè non egeat medio probante: quia prædicatum
 immediatè connectitur cum subjecto, vel ut
 S. D. hic, quia *prædicatum includitur in rationem*
subjecti, & tunc dicitur per se nota quoad se, eò
 quòd ex propria veritatis efficaciâ fit immediatè
 cognoscibilis. Vel secundò, quia licet veritas
 ipsa & connexio extremorum non sit ita immédia-
 ta, quin habeat intrinsecam rationem & medium
 probativum: termini tamen ita clarè sunt nobis
 perspecti, ut ex prima illorum apprehensione tra-
 hamur ad assensum: velut ista, *cygnus est albus:*
 & tum propositio dicitur per se nota tantum quoad
 nos, non autem quoad se. Jam vel intellectus
 habet species sufficienter & quidditative præsen-
 tativas extremorum in propositione per se nota
 quoad se, vel non habet. Si habet, est propositio
 per se nota tam quoad se, quam quoad nos: si non
 habet, est propositio tantum per se nota quoad se,
 non autem quoad nos. Unde patet propositionem
 per se notam à S. D. rectè dividi in per se notam
 quoad se, & quoad nos. Quo posito sit

CONCLUSIO I. *DEVM esse est veritas,*
 & propositio per se nota quoad se, & quoad intel-
 lectum Beatorum; non autem quoad nos. Ita Thom-
 mistæ communiter contra Scotistas & nonnullos
 RR.

Ratio est: Esse, hoc est actualis exercita existen-
 tia est de essentia DEI, ita ut prædicatum essendi
 includatur in ratione subjecti, atque, prout in se-
 quentibus dicitur, tam re, quam ratione identifi-
 cetur cum illa: & hoc ipsum vident Beati, quia vi-
 dent DEVM, sicuti est: ergo hæc propositio quo-
 ad se & intellectus Beatorum est per se nota: nec
 habet ex parte sui, aut indiget medio probativo.

At verò, quia nos viatores non habemus quid-
 ditativum conceptum Deitatis, & *nescimus de DEO*
quid est? ideo quoad nos non est per se & immediatè
 ex terminis notum, DEVM esse: sed ad assensum
 hujus propositionis, & penetrandam connexionem
 utriusque extremi deducimus non quidem median-